

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**PROGRAME EUROPENE ȘI
NAȚIONALE DE COMBATERE A
ABANDONULUI ȘCOLAR**

studiu documentar

mai 2023

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

Documentare și sinteză: Any-Mary Julia
Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

A b s t r a c t

Conform CEDEFOP abandonul școlar poate fi definit ca retragerea definitivă de la un program de educație și/sau de formare, înainte de finalizarea acestuia, fără ca elevul/persoana să fi atins obiectivele relevante de învățare sau formare. Proporția celor care au părăsit de timpuriu programele de educație și formare la nivelul Uniunii Europene (în 2021) a variat de la 2,4% în Croația la 15,3% în România (țară în care 1 din 4 copii din mediul rural nu termină 8 clase).

Abandonul școlar este una dintre problemele grave ale societăților contemporane, cauzele fiind multiple: generale - economice (precaritatea resurselor) și socio-culturale (networking-ul comunitar, raportarea la valori și ierarhii) și cauze specifice: absenteismul, dificultăți de învățare, ineficiența asistenței sociale, insuficiența formatorilor etc.

Toate țările UE au în vigoare politici care abordează sau ajută la reducerea abandonului școlar timpuriu. Documentele elaborate la nivelul UE arată că practicile comune de reducere a părăsirii timpurii a școlii se concentrează pe îmbunătățirea calității profesorilor și a predării, pe un acces mai bun la educație și la îngrijirea timpurie de bună calitate (ECEC) și pe o mai bună furnizare de orientare educațională și profesională în școli.

La nivel național, implementarea bazelor de date pentru monitorizarea absenteismului elevilor este, de asemenea, citată ca o abordare generală și utilă pentru reducerea abandonului școlar, precum și o mai bună cooperare între diferitele departamente și instituții guvernamentale.

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE.....	5
ASPECTE COMPARATIVE	9
CROAȚIA.....	9
FRANȚA	11
GRECIA.....	14
ITALIA.....	19
LITUANIA	21
POLONIA.....	25
SLOVACIA.....	27
SPANIA.....	28
SUEDIA	31
BIBLIOGRAFIE	34

CONSIDERAȚII GENERALE

Problema părăsirii timpurii a școlii este una dintre cele mai urgente probleme de pe agenda politicii europene a educației, întrucât efectele negative ale fenomenului privesc consolidarea creșterii și coeziunii sociale, mobilitatea capitalului uman, ideilor, informațiilor și produselor muncii dar și eficiența și fiabilitatea sistemelor educaționale¹.

Unul dintre factorii cheie care influențează problema părăsirii timpurii a școlii îl reprezintă existența inegalităților educaționale. Din păcate, acest factor nu este legat exclusiv de mediul școlar, ci și de contextul social, economic și cultural pe care se bazează realitatea educațională. Aceasta demonstrează existența unei relații strânse între educație și societate, într-un continuum istoric care arată că problema inegalităților nu este o categorie nouă în comprehensiunea sistemelor educaționale ci dimpotrivă, este un fenomen diacronic și o problemă continuă pentru societate în ansamblul său, considerând educația ca instrument de bază al proceselor democratice.

În acest sens, în contextul modernității, dreptul la educație apare ca un drept fundamental, iar protecția acestuia presupune protejarea a însăși societății democratice. Elemente precum înființarea învățământului public și gratuit, dreptul universal la învățământ, instituirea instituțională a egalității de șanse în educație, angajamentul comunității educaționale în procesul decizional, cererea socială de „educație incluzivă” sau „educație pentru toți” etc. sunt componente importante ale valorilor societății moderne.

De menționat că există o diferență importantă atunci când părăsirea timpurie provine din învățământul școlar (obligatoriu) față de abandonul provenit din programele de formare specifice structurilor de învățare pe tot parcursul vieții sau din instituțiile de educație inițială sau continuă. Acest lucru se datorează faptului că fiecare tip de educație (formală, non-formală, informală etc.) constituie un domeniu complet diferit, cu referințe, caracteristici și particularități specifice care îi modelează unicitatea în contextul sistemului de educație mai larg. Totuși, chiar dacă există puncte comune sau trăsături orizontale, este imperativ să se abordeze definițiile „dominante” pe baza cărora se formulează și se dezvoltă politica educațională la nivel național, european și internațional.

O primă referire generală la termenul „abandon” are în vedere situația acelor tineri care nu reușesc să-și finalizeze educația de bază (obligatorie), așa cum este definită aceasta de sistemul educațional, modelat conform standardelor acceptabile și dezirabile la nivelul societății (sau ceea ce o societate consideră ca fiind un nivel educațional minim garantat, aplicabil tuturor cetățenilor săi, indiferent de rasă, mediul social, sex, naționalitate, religie etc.).

„Abandonarea timpurie a școlii” orbitează descriptiv în jurul tuturor celor care nu reușesc să finalizeze stagiile de educație începute. În acest sens, termenul, indiferent de îndeplinirea obligației (minime), este considerat cu o acoperire mult mai largă, cu referire la neexecutarea unei obligații, indiferent de nivelul acesteia. Astfel, termenul de „abandonare timpurie a școlii” se regăsește și în alte etape decât cea obligatorie, întrucât formarea/

¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)

educarea se poate desfășura în afara gimnaziului - în liceu, în universitate, în structurile de învățare pe tot parcursul vieții, în formatele de genul „A doua șansă” etc.

În încercarea de a clasifica factorii cheie pe care se bazează fenomenul părăsirii timpurii a școlii trebuie urmărite următoarele aspecte:

- a) Profilul și caracteristicile individuale ale elevilor – au în vedere caracteristicile individuale ale elevilor ca parte din construirea traseului lor educațional (profilul lor particular, particularitățile carierei educaționale individuale, precum și caracteristicile care le definește personalitatea);
- b) Mediul familial - elementele care modelează imaginea mediului familial și se referă la: statutul socio-economic al familiei, originea etno-culturală, performanța și nivelul educațional al familiei, situația membrilor mai în vârstă ai familiei, mobilitatea profesională și socială a familiei, așteptările educaționale ale părinților, nivelul cultural al familiei, nivelul interacțiunii sociale, relevanța parametrilor care modelează stilul și conținutul interacțiunilor sociale. Aceste elemente influențează modul în care se dezvoltă profilului educațional al unui elev;
- c) Mediul social în sens larg – „atmosfera” socială în care se află familia - cu elemente precum interacțiunile sociale, profilul educațional al prietenilor de familie, statutul lor profesional, nivelul financiar, poziția și prestigiul în cadrul societății, poziția și rolul lor în ierarhia ocupațională și socială etc. În plus, mediul social vizează și factori legați de spațialitate (urban, semiurban, rural și rezidențial integrarea familiei într-un context geografic și regional etc). Aceste elemente contribuie, fără îndoială, la modul în care este determinat traseul educațional.
- d) Mediul școlar-acești factori se referă la mediul intern al școlii și se referă la factori precum practicile de evaluare, practicile pedagogice, aspectele disciplinare și comportamentale, regulile, relațiile cu profesorii și colegii.

În concluzie, factori precum inegalitatea educațională și socială, mediul social, valorile culturale au un rol semnificativ în explicarea fenomenului de părăsire timpurie a școlii. Elevii care sunt (mai) susceptibili de a părăsi timpuriu școala prezintă o serie de caracteristici relativ comune (particularități psiho-emoționale, dificultăți mentale, emoționale, sexuale etc. eventual un istoric negativ al abuzurilor și violențelor în familie, medii sociale instabile) sau provin din „grupurile social vulnerabile”.

Reducerea abandonului școlar timpuriu (ESL) este una dintre prioritățile Uniunii Europene în domeniul educației și formării. ESL afectează toate statele membre în grade diferite și are repercusiuni grave asupra tinerilor, precum și asupra societății în general. Tinerii între 18 și 24 de ani care nu au absolvit studiile secundare inferioare și care nu participă la nicio formă de educație sau formare pot întâmpina dificultăți majore în găsirea unui loc de muncă și în accesarea unor standarde de viață rezonabile.

ESL este, de asemenea, asociat cu dificultatea de a participa plenar la activitățile sociale, politice și culturale – și pe acest palier regăsim efectele pe termen lung ale părăsirii timpurii a școlii².

UE și-a stabilit obiectivul de a reduce nivelul de abandon școlar timpuriu la 10% în cadrul Strategiei Europa 2020 (obiectiv îndeplinit - în 2021, în medie, abandonul fiind de 9,7%). La nivelul statelor membre [există discrepante](#) mari.

În 2011, Consiliul a emis o recomandare privind reducerea abandonului școlar timpuriu, invitând statele membre să adopte politici de prevenire, intervenție și reintegrare. Un număr de țări au făcut progrese semnificative începând din anul 2011 în ceea ce privește reducerea ratelor ESL. Unele dintre statele cele mai performante în ceea ce privește reducerea ratelor de ESL sunt Portugalia (cu o reducere a ESL de 10,4%), Spania (reducere de 8%) și Grecia (reducere de 6,9%). Urmează îndeaproape Irlanda, cu o reducere de 5,7% a ESL între 2011 și 2017. Cu toate acestea, anumite state membre au înregistrat creșteri ale ESL între 2011 și 2017. Slovacia, de exemplu, a înregistrat cea mai mare creștere a ESL cu 4,2%. Luxemburg, Ungaria și Suedia, la rândul lor, au înregistrat o creștere mai modestă a ratelor lor naționale de ESL cu 1,1%.

Politicile cu impact asupra ESL pot fi împărțite în: măsuri cu natură preventivă, măsuri intervenționiste și politicile care vizează reintegrarea elevilor în educație.

Studiile par să reliefeze că ESL este influențată mai puțin de politicile special dedicate (părăsirii timpurii) cât de cele mai ample - privind îmbunătățirea educației și incluziunii sociale, reducerea sărăciei și politicile pieței muncii. Analiza impactului diferitelor intervenții politice asupra părăsirii timpurii a școlii este un proces complicat și dificil, deoarece părăsirea timpurie a școlii este un proces complex în sine, generat de mai mulți factori - individuali, de sistem și macro- național (nu se poate exclude interacțiunea cu alte politici).

Între măsurile observate la nivelul statelor UE – care contribuie la reducerea abandonului școlar timpuriu – regăsim: îmbunătățirea calității profesorilor/ personalului de predare, un acces mai bun la educație în general și la educația timpurie în special (ECEC) și o mai bună furnizare de orientare educațională și profesională, în școli. La nivel național, implementarea bazelor de date pentru monitorizarea absenteismului studenților este, de asemenea, citată ca o abordare generală și utilă pentru reducerea ESL, precum și o mai bună cooperare între diferitele departamente și instituții guvernamentale.

Pe baza cifrelor furnizate, statele care alocă cote bugetare semnificative - pentru educație – includ: Suedia (7,04%), Finlanda (6,75%), Belgia (6,43%), Franța (5,47%) și Austria (5,43%). Cele mai mici cheltuieli pentru educație includ România (2,72%), Grecia (3,68%), Irlanda (3,77%) și Republica Cehă (3,79%). Corelația costuri – reducerea abandonului nu este întotdeauna validă (în pofida faptului că alocă un buget important educației, Suedia a cunoscut în ultimii ani o creștere a ratei abandonului școlar timpuriu, fiind aproape de media europeană de 9,7%). În plus, unele dintre statele care alocă mai

² [Research for CULT Committee - How to tackle early school leaving in the EU \(europa.eu\)](#)

puțin în educație cum sunt Grecia și Irlanda, sunt printre cele mai performante în ceea ce privește reducerea ratelor de ESL.

Datele utilizate sugerează că relația dintre investițiile publice în educație și reducerea abandonului școlar timpuriu nu este echivalentă - nu apare ca evidentă nicio corelație liniară. Poate că acest lucru nu este atât de surprinzător, având în vedere că factorii de la alte niveluri și domenii de politică contribuie și ei la ESL. Cheltuieli mai eficiente și direcționate, bazate pe nevoile elevilor dintr-o țară anumită, ar putea fi un bun punct de plecare pentru abordarea cheltuielilor publice pentru reducerea ESL. Lipsa unei relații imediate între ratele ESL și cheltuielile pentru educație poate sugera că, pentru a investiga corect relația, investițiile publice în alte domenii precum piața muncii sau incluziunea socială și reducerea sărăciei sunt, de asemenea, important de luat în considerare pentru a stabili o perspectivă mai detaliată asupra corelației dintre investițiile publice și ESL.

Pe baza unei imagini de ansamblu asupra situației actuale a ESL în Europa și a cadrelor de revizuire a politicilor statelor membre (în abordarea ESL) provocările în această materie pot fi abordate prin:

- înființarea de registre privind absenteismul pentru monitorizarea sistematică a ESL și a stabili răspunsuri ținute la nivel național și de sistem;
- promovarea unei cooperări susținute, trans-guvernamentale, pentru a promova o abordare politică cuprinzătoare. Cercetările confirmă necesitatea de a continua adoptarea de strategii cuprinzătoare care să vizeze părăsirea timpurie a școlii. În mod ideal, țările ar trebui să adopte politici care vizează tineretul, incluziunea socială, educația și domeniile pieței muncii. O abordare cuprinzătoare s-ar concentra, de asemenea, pe sprijinirea elevului în particular, sprijinirea școlilor la nivel de sistem și ținerea factorilor la nivel național;
- luarea în considerare a nevoilor elevilor – în plan local - atunci când sunt proiectate politicile și programele naționale;
- mai multă înțelegere și eforturi suplimentare din partea școlilor pentru a face educația și formarea mai accesibile pentru grupurile de elevi susceptibile de părăsire timpurie a școlii;
- programele de formare și de îndrumare a profesorilor în abordarea prevenirii abandonului funcție de mediul de proveniență al elevilor și în recunoașterea/ evaluarea elevilor cu risc de abandon școlar.

ASPECTE COMPARATIVE

CROAȚIA

Conform datelor Eurostat pentru 2020, Croația are o rată scăzută de părăsire timpurie a sistemului educativ și de formare, respectiv 2,2% (mult sub media europeană de 9,7%). Nu există o strategie dedicată strict acestei probleme (a abandonului școlar), dar există mai multe strategii și documente care abordează și această problemă³ într-un cadru mai larg.

Strategia Educației, Științei și Tehnologiei prevede mai multe măsuri care tratează problema părăsirii timpurii de la educație și formare. Strategia a fost adoptată în octombrie 2014. Autoritatea guvernamentală responsabilă cu implementarea, coordonarea și monitorizarea documentului este Ministerul Științei și Educației.

Strategia pentru orientarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea carierei în Republica Croația 2016-2020 abordează, de asemenea, această problemă. A fost adoptat în octombrie 2015. Autoritatea guvernamentală responsabilă cu implementarea, coordonarea și monitorizarea documentului este Ministerul Muncii, Sistemului de Pensii, Familiei și Politicii Sociale.

Ministerul Muncii, Sistemului de Pensii, Familiei și Politicilor Sociale a adoptat noul Plan de implementare a garanției pentru tineret 2019-2020 ([Plan implementacije Garancije za mlade za razdoblje od 2019. do 2020.godine](#)). În Strategia pentru orientarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea carierei în Republica Croația 2016-2020 se precizează: „Garanția pentru tineret reprezintă o reformă structurală care va permite activarea rapidă a tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 30 de ani în termen de patru luni de la părăsirea educației sau pierderea unui loc de muncă, pentru a-i menține conectați cu piața muncii, adică pentru a preveni șomajul de lungă durată sau inactivitatea.” [Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)”

În Strategia Educației, Științei și Tehnologiei există patru măsuri propuse care se ocupă de problema părăsirii timpurii de la educație și formare:

1. elaborarea și implementarea unui sistem de recunoaștere timpurie a riscului de părăsire a școlii;
2. monitorizarea și cercetarea sistematică a cauzelor părăsirii timpurii a sistemului de educație;
3. elaborarea și implementarea măsurilor de sprijinire a elevilor aflați în pericol de părăsire timpurie a școlii la nivelul instituției de învățământ și în cooperare cu alte instituții;
4. dezvoltarea mecanismelor de compensare și a programelor de învățământ flexibile pentru dobândirea calificărilor relevante, adaptate nevoilor și capacităților speciale ale elevilor care se întorc în sistemul de învățământ.

³ [Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)

Ministerul Științei și Educației este responsabil pentru realizarea acestor obiective, în timp ce implementarea lor este în responsabilitatea diverșilor operatori, în funcție de obiectivele individuale.

Scopul acestor măsuri este de a determina cauza părăsirii timpurii de la educație și formare, prevenirea sistematică a acesteia și acordarea de sprijin celor care sunt expuși riscului de părăsire timpurie de la educație.

Strategia pentru îndrumarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea carierei (în perioada 2016-2020) a oferit măsuri care, între obiectivele vizate, includ prevenirea părăsirii timpurii a formelor de educație; aspectele avute în vedere:

- elaborarea cadrului legislativ pentru implementarea serviciului de orientare pe tot parcursul vieții cu responsabilități și autorități clar definite. Scopul este de a crește nivelul de competență al elevilor în managementul carierei și, în consecință, de a reduce probabilitatea părăsirii timpurii din cauza selecției inadecvate a programului de învățământ;
- abordarea ELET prin învățare non-formală și informală și muncă de calitate pentru tineret.

Planul de implementare a garanției pentru tineret, la rândul său, oferă măsuri, reforme și inițiative care ar asigura intervenția timpurie și abilitarea tinerilor. Se propun următoarele măsuri:

- stabilirea unei modalități de urmărire a persoanelor NEET prin analizarea sistematică a persoanelor care părăsesc educația. Coordonatorul acestei măsuri este Ministerul Muncii și Sistemului de Pensii, iar de implementare răspund Ministerul Științei și Educației, Serviciul Croat pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Demografiei, Familiei, Tineretului și Politicii Sociale, Institutul Croat de Asigurări de Pensii (HZMO) și Registrul Central al Afiliațiilor (REGOS);
- oferirea de oportunități alternative pentru tinerii care părăsesc educația – educație pentru tinerii cu calificări scăzute sau fără nicio calificare. Scopul este de a asigura o a doua șansă tinerilor cu cel mai scăzut grad de educație și de a preveni sau opri șomajul lor de lungă durată. Această măsură se adresează aproximativ a 1600 de tineri care abandonează sistemul de învățământ precum și celor cu cel mai scăzut grad de studii sau fără studii. Coordonatorul măsurii este Serviciul croat de ocupare a forței de muncă, iar de implementare răspund Ministerul Muncii și Sistemului de Pensii și furnizorii de servicii educaționale.
- oferirea de formare pentru consilierii de tineret și consilierii de carieră. Scopul este de a extinde sprijinul (mai eficient) în accesarea calificărilor în funcție de abilități, precum și îmbunătățirea abilităților de gestionare a carierei, iar grupul țintă este reprezentat de cei care părăsesc timpuriu educația. Coordonatorul măsurii este Serviciul croat de ocupare a forței de muncă, iar de implementare răspund Ministerul Muncii și Sistemului de Pensii, Ministerul Științei și Educației și administrația locală.
- Planul de implementare a garanției pentru tineret - prevede dezvoltarea și implementarea unui program de evaluare pentru învățarea non-formală și informală

bazat pe standardul de calificare din Registrul-cadru croat al calificărilor, cu scopul de a permite tinerilor NEET să obțină calificări superioare. Coordonatorul acestei măsuri este Ministerul Științei și Educației, iar de implementare răspund instituțiile de învățământ secundar, instituțiile de învățământ locale și regionale. Planul de implementare a garanției pentru tineret enumeră, de asemenea, organizațiile de împuternicire (conduse de tineri și pentru tineret).

- Proiectul KA1 din cadrul programului Erasmus+ Prevenirea părăsirii timpurii a școlii prin strategii inclusive tratează această problemă. Operatorul croat este reprezentat de Agenția de Educație și Formare a Profesorilor. Scopul proiectului este de a pregăti personalul din educație și formare (metode și tehnici de prevenire a părăsirii timpurii de la educație,, îmbunătățirea condițiilor la locul de muncă pentru elevi și profesori, directori și asociații profesioniști).

FRANȚA

Combaterea părăsirii timpurii a școlii este o prioritate națională și o problemă asumată în cadrul „Strategiei Europa 2020”. Ea articulează politicile privind prevenirea și remedierea traseului educativ în jurul unui obiectiv central: fiecare tânăr să își poată construi viitorul profesional și traseul corespunzător în societate⁴. La nivel național abandonul școlar nu este un fenomen uniform și nici omogen (ponderea este de 9,5%, în linie cu media UE; Franța și-a atins obiectivul acesta încă din perioada 2010-2013; totuși, cca 100 000 de tineri părăsesc anual sistemul secundar de educație).

Modificări importante au avut loc la nivel legislativ privind diferite aspecte precum: dreptul de accede la programe de formare pentru toți tinerii care au părăsit sistemul de învățământ fără diplomă sau cu un nivel de calificare insuficient (articolul L-122 din [Codul educației](#)) și obligația de pregătire a tinerilor cu vârste cuprinse între 16 și 18 ani (articolul L-144 din Codul educației). Scopul este reducerea inegalităților în accesul la cunoștințe, ridicând în același timp nivelul de calificare și competențe al întregii populații școlare.

Politica de prevenire și control al abandonului școlar implementată de câțiva ani produce acum efecte vizibile în scăderea semnificativă a numărului de tineri care părăsesc școala (anual) fără calificare (aproximativ 95.000 de tineri) și a celor care, abandonând studiile fără diploma nu se găsesc într-o situație de NEETS (nu acced la angajare, la educație sau la formare). Această scădere semnificativă se datorează unei mai bune identificări a tinerilor (cu risc de abandon) și mobilizării tuturor actorilor⁵ implicați.

Măsurile de combatere a abandonului școlar au fost consolidate la începutul anului școlar 2020 prin punerea în aplicare a obligației de formare care urmărește să se asigure că „nici un tânăr sub 18 ani nu este lipsit de o soluție (de formare/calificare) și că este într-un sistem educativ, de formare sau în muncă”.

⁴ [Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)

⁵ <https://www.education.gouv.fr/la-lutte-contre-le-decrochage-scolaire-7214>

Articolul 15 din [Legea nr. 2019-791 din 26 iulie 2019 „pentru o școală a încrederii”](#) indică angajamentul Guvernului de a lupta împotriva sărăciei și abandonului școlar al celor mai vulnerabili tineri. Legea prevede dreptul, pentru fiecare tânăr între 16 și 18 ani, de a se putea înscrie la un curs adaptat nevoilor sale. Obligația de formare include și alte situații precum angajarea, serviciul civic etc.

[Legea nr.2014-288 din 5 martie 2014 privind formarea profesională, ocuparea forței de muncă și democrația socială](#) a încredințat regiunilor, în colaborare cu autoritățile academice, realizarea și coordonarea acțiunilor de sprijinire a tinerilor care părăsesc sistemul școlar fără diplomă sau fără diploma pentru un nivel suficient de calificare.

În iulie 2015 a fost semnat și un memorandum de înțelegere între Stat și Asociația Regiunilor Franței (ARF) privind lupta împotriva „abandonului” școlar. Acest document este defalcat în 24 de acorduri dedicate „Abandonului școlar”, de tip stat-regiune, semnate în teritorii la sfârșitul anului 2015.

Evoluția organizării teritoriale a ministerelor responsabile cu Educația Națională și Tineret și Învățământul Superior, Cercetare și Inovare are ca scop îmbunătățirea guvernării teritoriale a politicilor publice de care sunt responsabile, pentru a oferi un serviciu mai bun utilizatorilor. Obiectivele urmărite sunt o mai bună coordonare între toate nivelurile administrației teritoriale (regional, academic, departamental și intra-departamental), o mai mare coerență cu harta regiunilor administrative și o mai bună luare în considerare a specificului teritoriilor. Regiunea academică este nivelul de asigurare a coerenței politicilor regionale de învățământ, în special pentru problemele care necesită coordonare cu regiunea sau cu prefectul regional în următoarele domenii: formare profesională, învățare și orientare pe tot parcursul vieții profesionale, definirea planului provizoriu de formare. În instituțiile publice de învățământ secundar, învățământul superior și cercetare, lupta împotriva abandonului școlar, serviciul public educațional digital, utilizarea fondurilor europene, contribuția la contractele plan Stat-Regiune. În acest context, pe lângă rectorii regionali sunt numiți delegați academicieni regionali pentru informare și orientare (Draio), care conduc, coordonează și sprijină politica regională în ceea ce privește orientarea, atribuirea și lupta împotriva abandonului școlar.

Identificarea tinerilor cu risc de abandon școlar se bazează pe vigilența și mobilizarea întregii echipe educaționale a unității școlare („grupuri de prevenire a abandonului școlar” și „referenții abandonului școlar”) și pe o intervenție coordonată a actorilor. care o constituie.

Astfel, se dezvoltă „alianțe educaționale” care reunesc echipele multi-profesionale ale unităților în colaborare cu părinții și partenerii externi ai școlii. Au fost folosite instrumente de identificare a acestor elevi care abandonează, uneori „tăcuți”, (LYCAM, Motiv-action).

O platformă online TITAction (proiect european) oferă echipelor educaționale resurse produse din observarea filmată a activității „grupurilor de prevenire a abandonului școlar” în EPLE (raportează despre metodele acestui lucru colaborativ pentru a oferi personalului un spațiu de reflecție asupra propriilor practici, precum și instrumente de formare în munca colaborativ). Toate aceste acțiuni cu rol preventiv, desfășurate în colaborare cu părinții și partenerii externi, sunt apreciate la nivel academic ca parte a „săptămânii perseverenței școlare”.

În plus, formarea continuă trebuie să mobilizeze, în jurul obiectivului de prevenire, întreg personalul implicat în lupta împotriva abandonului școlar (profesori, organe de control, șefi de unități, șefi de rețele; formarea are ca scop îmbunătățirea climatului școlar, schimbarea practicilor de predare și creșterea gradului de conștientizare a cadrelor didactice cu privire la semnele de avertizare ale abandonului școlar-absenteism, schimbări bruște de comportament, scăderea rezultatelor școlare etc.).

De la începutul anului școlar 2017, un „certificat de profesionalizare în lupta împotriva abandonului școlar” (CPLDS) (Decretul nr. 2017-791 din 5 mai 2017) atestă calificarea personalului didactic și din învățământ chemat să participe la misiuni înființate în serviciile academice și departamentale, în școli pentru prevenirea „abandonului” școlar și sprijinirea tinerilor care beneficiază de dreptul de a reveni la formarea inițială.

Sprijinul pentru tinerii care părăsesc sistemul educativ fără diplomă sau certificat de calificare (respectiv măsuri implementate de către ministerul Educației în acest sens) include dezvoltarea schemelor și a „structurilor de întoarcere la școală” (SRE) precum „micro-liceul”, sau liceul „a doua șansă” și a dat rezultate pozitive vizibile (existau 71 de SRE în proces - învățământul tehnologic și profesional - cu peste 2.600 de elevi școliți în aceste structuri dedicate),

Rețelele „Training Qualification Employment” (FOQUALE) ale sistemului național de învățământ acționează în sprijinul „platformelor de monitorizare și sprijinire a abandonului școlar” (PSAD) pentru a putea oferi tinerilor care abandonează / au abandonat școala căi alternative de formare față de școlarizarea tradițională și pentru a sprijini tinerii în contextul obligației de formare (16/18 ani) și al dreptului de a reveni la formarea inițială:

- sprijinirea și repartizarea tinerilor pe locurile disponibile;
- acțiuni de formare combinate cu serviciul civic;
- „clauza de pregătire socială” la statutul de școală inclusă în caietul de sarcini al contractelor publice în beneficiul tinerilor „abandonați”.

Dezvoltarea structurilor de tip *back-to-school* prezente în majoritatea „academiilor” (micro-liceu) permite tinerilor să se întoarcă la școală urmând modele adecvate și să obțină acces la o calificare. Înființate în 28 de „academii”, aceste structuri sunt de așteptat să se multiplice (punerea în aplicare a obligației de formare pentru tinerii cu vârste cuprinse între 16 și 18 ani).

Școlile a doua șansă (E2c) vin cu o ofertă specifică celor care abandonează nivelul infra-V cu cursuri de 6 luni de perfecționare la sfârșitul facultății și integrare atât socială, cât și profesională cu perioade semnificative de stagii în companie. Aceste școli primesc 15.000 de tineri cu o rată de 56% de ieșiri pozitive și formează o rețea de 46 de școli pe 110 locații răspândite pe întreg teritoriul.

EPIDE este instituție publică de integrare în muncă; aceasta primește 3.000 de tineri care abandonează școlile fără nicio calificare sau diplomă și le oferă o pregătire cu o durată medie de 8 luni în școli-internat unde resocializarea este principalul obiectiv. Această organizație are 20 de centre în Franța continentală.

Stagiarii urmează cursuri de perfecționare acolo, iar valorile de tip militar sunt importante acolo chiar dacă puțini dintre ei intră în armată.

Serviciul militar adaptat (SMA) și serviciul militar voluntar (SMV)

Oferă modalități de reinserție a tinerilor. În coordonarea Ministerului de peste mări, serviciul militar adaptat (SMA) este un sistem militar de integrare socio-profesională a tinerilor marinari de peste mări, cu vârste între 18 și 25 de ani, care se află în afara pieței muncii. Serviciul militar voluntar este o contribuție a Ministerului Forțelor Armate în domeniul integrării civice și profesionale a tinerilor francezi cu vârsta cuprinsă între (oferă tinerilor o cale de integrare în muncă, de la 6 la 12 luni, în cadrul unor unități militare specifice; această durată variabilă va face posibilă oferirea tuturor voluntarilor stagiați a unui curs individualizat care va fi organizat în jurul a doi piloni: formarea în viața colectivă și formarea profesională⁶).

GRECIA

Definiția „Părăsirea timpurie a școlii”, conform Eurostat, include tinerii care au absolvit, cel mult, ciclul inferior al învățământului secundar, au vârsta cuprinsă între 18-24 de ani și nu se află într-o structură de educație sau formare. Această definiție este adoptată de multe țări europene, în combinație cu definiții mai specifice pentru fiecare țară. Ministerul Educației și Afacerilor Religioase folosește alte definiții precum „nefinalizarea învățământului obligatoriu sau a educației sau formării profesionale corespunzătoare.”⁷

Deoarece perioada de educație și formare a tinerilor a fost extinsă, a fost introdus termenul „Not in Education, Employment or Training” (NEET), care se adresează tinerilor cu vârsta cuprinsă între 16-29 de ani (care este aproape identic cu vârsta țintă pentru Grecia), ce nu sunt în studii, formare și angajare.

Pe baza unei investigații conceptuale a definițiilor, primul în ordine cronologică este abandonul elevului care nu frecventează sistemul de învățământ, urmat de abandonul școlar timpuriu, care vizează persoanele cu vârsta cuprinsă între 18-24 de ani și este acoperit de termenul NEET, adresându-se tinerilor până la 29 de ani.

În ceea ce privește NEET-ul în anul 2019, 19,1% dintre tinerii greci aparțineau acestei categorii. De asemenea, Grecia avea o rată ridicată a șomajului în rândul tinerilor (15-24 de ani) în 2019. 35,2% dintre tineri nu lucrau; în [martie 2023 un procent de 24,20 dintre tineri erau șomeri](#)).

Nu există o strategie națională pentru combaterea părăsirii timpurii a sistemului de educație și formare. Totuși, raportul intitulat „Cadrul de politică strategică pentru reducerea abandonului școlar timpuriu în Grecia” dezvoltă un set de direcții strategice pentru combaterea fenomenului abandonului școlar, având ca axe principale Prevenția, Intervenția și Compensarea.

⁶ <https://www.education.gouv.fr/bo/17/Hebdo1/MENH1619205C.htm>

⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/63-preventing-early-leaving-from-education-and-training-elet>

[Legea 4368/2016](#) prevede, printre altele, învățământul compensator și predarea compensatorie, care au ca scop „reintegrarea elevilor în procesul de învățare, în vederea finalizării învățământului obligatoriu” și „creșterea ratelor de acces la treapta a II-a de învățământ secundar”.

O inițiativă remarcabilă implementată este reprezentată de înființarea școlilor „A doua șansă” (SCS). Acestea sunt școli publice destinate adulților în contextul învățării pe tot parcursul vieții și se adresează tinerilor - persoanele cu vârsta peste 18 ani, care nu au absolvit învățământul obligatoriu de nouă ani. Această instituție oferă posibilitatea de a obține o diplomă echivalentă cu o diplomă de liceu și de a se integra în structurile sociale, economice și profesionale. Școlile A doua șansă intră în subordinea Ministerului Educației și Cultelor, care, prin Secretariatul General pentru Învățământul Profesional, Formare, Învățare Permanentă și Tinere formează cadrul educațional și monitorizează funcționarea acestora. Există 76 de școli A doua șansă, dintre care 12 se desfășoară în centre de detenție.

În același context, în cadrul educației formale, funcționează Școlile de Formare Profesională (VTS) și Școlile Profesionale (VS) de Ucenicie ale OAED ([Legea 4763/2020](#)). Acestea oferă în special formare profesională postliceală nivelul 3 în Cadrul Național al Calificărilor (CNC), folosind sistemul binar, care combină pregătirea teoretică și de laborator în sala de clasă împreună cu ucenicia la locul de muncă. Școlile de Formare Profesională (VTS) pot fi publice sau private, cu program dimineața sau seara. Există 50 de școli de ucenicie profesională ale OAED (Organizația de angajare a muncii) în 35 de specialități tehnice, în care au fost înscriși 7.645 de elevi în anul școlar 2021-2022.

La nivel postliceal, există programe anuale - clasa de *Ucenicie*, care se adresează absolvenților din învățământul secundar profesional neobligatoriu și deținătorilor de diplome echivalente, care posedă un nivel de bază de cunoștințe, competențe și abilități. Sunt opționale, fac parte din formarea profesională postliceală și constituie un parcurs educațional finalizat cu un examen, care oferă o certificare și îi conduce pe absolvenți la un titlu de nivel 5 al Sistemului Național de Învățământ și Formare Profesională (VET). În formarea profesională postliceală funcționează Institutele de Formare Profesională (IEK), care asigură formarea profesională inițială a absolvenților de învățământ secundar neobligatoriu, de licee generale și EPAL, precum și titularilor de diplome echivalente.

Scopul principal al școlilor menționate mai sus, printre altele, este de a face față abandonului școlar, de a îmbunătăți competențele de bază și de a asigura integrarea în viața profesională a grupurilor sociale vulnerabile.

După cum se precizează în *Cadrul de politici strategice pentru reducerea abandonului școlar timpuriu* în Grecia, în grupurile considerate cu risc ridicat pentru părăsirea timpurie a școlii se află:

- copiii din mediile sociale defavorizate;
- copiii din grupurile sociale vulnerabile (părinți cu nevoi speciale, părinți cu dizabilități de învățare, părinți cu probleme de sănătate fizică sau psihică);
- copiii cu antecedente de abandon școlar;
- elevii cu performanțe scăzute;

- copiii proveniți din rândul unor minorități sau din imigranți;
- copiii cu antecedente de mobilitate mare și frecventă.

După cum s-a menționat nu există o politică specifică pentru abordarea părăsirii timpurii a sistemului de educație și formare prin învățarea non-formală și informală. Totuși, capitolul Θ' din Legea 4763/2020 privind centrele de învățare pe tot parcursul vieții definește serviciile (în contextul învățării non-formale) oferite adulților. Opțiunile adulților pentru învățarea non-formală includ:

- formarea profesională continuă;
- recalificarea;
- perfecționarea;
- educația generală a adulților;
- consilierea și orientarea în carieră.

ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) este o inițiativă a Uniunii Europene, care se referă la împuternicirea celor mai vulnerabili tineri cu vârsta între 18-30 de ani care nu participă la educație, angajare sau formare (NEET). Pentru Grecia, inițiativa ALMA, așa cum este menționată în Planul strategic pentru educație profesională, formare, învățare pe tot parcursul vieții și tineret 2022-2024, prevede un proiect-pilot pentru angajarea tinerilor, incluziunea socială sau inovarea socială. Poate fi oferită fie absolvenților Școlilor A doua șansă, fie absolvenților EPAL (Școlile secundare profesionale).

În contextul învățării non-formale, furnizorii de servicii sunt:

- Centrul de învățare pe tot parcursul vieții (LLC), (de drept public sau privat), care oferă formare profesională continuă, educație generală a adulților, orientare profesională și consiliere pe tot parcursul vieții;
- Centrul de Formare și Învățare Permanentă (TLLC) al instituțiilor de învățământ superior;
- Colegiul, care oferă educație non-formală absolvenților de învățământ secundar formal neobligatoriu;

După cum se menționează în Cadrul de politică strategică pentru reducerea abandonului școlar timpuriu în Grecia, este necesară cooperarea trans-sectorială pentru a aborda abandonul școlar timpuriu al sistemului de educație și formare. Părțile interesate și partenerii importanți pentru formularea și implementarea strategiei sunt societatea locală, organismele locale și sociale și, în general, cei care au competențe relevante în domeniile privind PEEK.

În Grecia, mediul socio-economic/ familial are un rol important în monitorizarea ESL. Venitul scăzut al părinților, mediul socio-economic scăzut al capului gospodăriei, nivelul scăzut de educație al părinților (și dacă părinții sunt șomeri) sunt toți factori care favorizează creșterea ratelor ESL. În special, gospodăriile cu dificultăți economice nu pot face față cheltuielilor școlilor private de tutorat, astfel încât copilul își pierde capacitatea de a atinge așteptările înalte ale programului curricular, pierzându-și astfel și motivația pentru educație. În plus, copiii din familiile cu aceste caracteristici sunt susceptibili de a avea nevoie sau de

a dori să abandoneze școala pentru a contribui la veniturile familiei⁸. Se poate remarca faptul că unele regiuni au procente deosebit de mari de ESL, cum ar fi regiunea de est a Macedoniei de Est și regiunile de nord și de sud de la Marea Egee și Epir.

Rata ridicată de ESL în primele luni ale primei clase din învățământul secundar superior profesional este o problemă cheie pentru Grecia. Un factor explicativ pentru această rată ridicată ar putea fi faptul că studenții încep cu un traseu vocațional, dar sunt rapid dezamăgiți, fie pentru că curriculum-ul nu corespunde așteptărilor, fie pentru că consideră că, calificarea nu le va crește oportunitățile de angajare, deoarece nu vor îndeplini caracteristicile pieței muncii. În Grecia, ratele de angajare ale absolvenților au crescut, dar continuă să fie cele mai scăzute din UE; inadecvarea competențelor se află la cel mai mare scor din UE (43,3 % în 2016), iar ponderea absolvenților de studii superioare care lucrează în locuri de muncă care nu necesită o calificare de învățământ superior a fost mai mare decât în alte regiuni ale UE. Acești factori explică ponderea semnificativă și ridicată a NEETS (tineri care nu mai sunt în sistemul de învățământ și care nu lucrează sau nu sunt pregătiți pentru muncă) în Grecia.

În Grecia, segregarea școlară poate fi considerată și ea o problemă semnificativă. Proporții mari de ESL pot fi observate în anumite tipuri de școli, cum ar fi cele situate în zone defavorizate, școli profesionale, școli mai mari sau școli cu o supra-reprezentare a elevilor din medii dezavantajate și/sau imigrante. Chiar dacă există mai multe politici care urmăresc să facă față segregării, școlile pot deveni în continuare segregate cu proporții mari de copii imigranți sau romi și rate mai mari de ESL. În plus, se poate observa o abatere semnificativă între școli în ceea ce privește rezultatele elevilor.

Politici care vizează îmbunătățirea sistemului de învățământ și combaterea ESL

Principalele strategii și măsuri de politică pentru combaterea părăsirii timpurii de la educație și formare includ măsuri la nivel strategic național, precum și politici preventive atât structurale, cât și direcționate. Politicile strategice naționale includ acordarea de beneficii (de venit) pentru familiile cu venituri mici și pentru copiii care sunt încă în învățământul obligatoriu. În acest fel, excluziunea socială și obstacolele legate de mediul familial sunt atenuate. De asemenea, au fost dezvoltate și implementate o serie de acțiuni pentru reducerea abandonului școlar timpuriu prin programul operațional (2014-2020) „Dezvoltarea resurselor umane, educație și învățare pe tot parcursul vieții”. De asemenea, a fost înființată o echipă de colaborare formată din trei instituții care vizează abordarea și reducerea abandonului școlar timpuriu. Aceste trei instituții sunt: CTI DIOFANTOS care își propune să măsoare părăsirea timpurie a școlii prin raționalizarea rezultatelor bazei de date a elevilor la nivel național, regional, provincial, local și de unitate (prin Sistemul Informațional

8

https://www.researchgate.net/publication/340251357_Early_School_Leaving_by_Nationality_in_Contemporary_Greece_Sociological_Interpretations_of_Recent_data

MySchool), Institutul de Politică Educațională cu un rol consultativ și Observatorul Tranziției. Cele trei instituții lucrează împreună pentru a analiza datele și indicatorii care abordează măsurile de compensare și de sprijin la nivel național.

Măsurile preventive direcționate urmăresc să abordeze diferențele regionale în ceea ce privește ESL prin stabilirea, de exemplu, de zone educaționale prioritare în regiuni cu frecvență scăzută la (instituțiile de) educație și procent ridicat de abandon timpuriu, pentru a sprijini studenții aflați în situații de risc. În școlile din Zonele Educaționale Prioritare au fost implementate mai multe măsuri care vizează aspectele de mai sus, precum introducerea activităților de educație interculturală, îmbunătățirea funcționării orelor de primire (orele de bază curriculare se concentrează pe limba greacă și engleză, matematică și Tehnologia informației concepute pentru studenții cu cunoștințe limitate de limba greacă) și furnizarea de cursuri de predare de remediere pentru studenții din grupurile social vulnerabile. Alte măsuri de politică includ „Școli interculturale”, care vizează adaptarea curriculum-ului la nevoile educaționale, sociale și culturale specifice ale elevilor. În aceste școli, lecțiile de limba de predare (în principal greacă) sunt o prioritate cheie. Măsurile includ, de asemenea, acordarea de sprijin lingvistic pentru copiii cu altă limbă maternă, prin programe precum „ODYSSEAS – Educația imigranților în limba, istoria și cultura greacă”. Aceste măsuri și acțiuni, care pun accent pe educația interculturală și lingvistică, urmăresc reducerea unora dintre factorii cheie pentru ESL în rândul imigranților și minorităților.

Pe lângă aceasta, Grecia implementează politici pentru a ajuta grupurile identificate de elevi care sunt expuse riscului de părăsire timpurie a școlii prin dezvoltarea unor sisteme de avertizare timpurie, în special pentru elevii cu nevoi educaționale speciale.

În ceea ce privește măsurile preventive structurale, Grecia a urmărit implementarea politicilor destinate a face școala primară și preșcolară mai atractivă și mai variată pentru copiii din medii diferite. De exemplu, Școala Primară „Toată Ziua”, cu un orar extins pe lângă cel obligatoriu oferă activități suplimentare precum studii, activități artistice și culturale, engleză, o a doua limbă străină și TIC.

De asemenea, au fost implementate și măsuri de discriminare pozitivă pentru a contracara tendința de segregare în școlile din regiunile grecești, în special în scopul luptei împotriva eșecului școlar și a abandonului școlar al elevilor străini, repatriați și romi, precum și al elevilor din minoritatea musulmană. Aceste măsuri includ formarea și sprijinirea profesorilor, intervenții de sprijin în școală și coordonarea rețelelor școlare. În plus, în zonele cu o densitate mare de populație imigrantă, repatriată sau romă sunt dezvoltate schemele speciale de curriculum. Educația pentru refugiați a devenit o parte integrantă a sistemului. În 2017, 23 de grădinițe au început să funcționeze în centrele pentru refugiați, inclusiv pe insulele Lesbos, Kos, Samos, Chios și Leros. Profesorii detașați au lucrat ca și coordonatori de educație pentru refugiați în toate centrele de cazare pentru refugiați și au monitorizat frecvența școlară a copiilor din cartierele rezidențiale. Orelor de primire din școlile primare și gimnaziale au permis ca 5.291 de copii să frecventeze școlile de masă în perioada 2017-2018, în timp ce alți 2.025 de copii au beneficiat de cursuri pregătitoare după-amiaza. Două noi clase pregătitoare după-amiaza pentru copiii din școala primară au început în Lesbos. În plus, grupul de lucru pentru integrarea refugiaților din cadrul Ministerului Educației a fost

transformat într-un departament independent. Cu toate acestea, în ciuda acestor inițiative și eforturi, provocarea rămâne de o importanță vitală și cu caracteristici pe termen lung, în special pe insulele unde majoritatea copiilor refugiați încă nu au acces la educație.

Grecia a luat măsuri pentru a face formarea profesională mai atractivă. De exemplu, programul „Nou început pentru EPAL”, finanțat de FSE, introdus în octombrie 2017, a avut ca scop îmbunătățirea eficienței furnizării VET și scăderea ratelor de abandon școlar în școlile VET secundare superioare. Programul oferea, printre altele, sprijin pedagogic în școli pentru a îmbunătăți alfabetizarea elevilor și abilități de calcul, precum și sprijin psihologic pentru a sprijini integrarea lor fără probleme în școală. O altă inițiativă politică care se așteaptă să îmbunătățească calitatea și atractivitatea școlilor secundare superioare profesionale este capacitatea studenților EPAL de a urma programe de formare în universități. Acest lucru va spori prestigiul acestor programe și, în consecință, atractivitatea acestora, oferind o motivație suplimentară studenților EPAL de a-și continua și finaliza studiile.

Grecia a implementat mai multe măsuri pentru a facilita tranziția între diferitele niveluri de învățământ, în principal prin sporirea flexibilității și permeabilității sistemului educațional. Astfel de exemple sunt „pre-schooling-ul”, care vizează pregătirea completă a elevilor pentru a intra în învățământul primar, dar și nevoile părinților care lucrează; școala primară „pe toată ziua” are ca scop reducerea poverii financiare a familiei, deoarece părinții nu trebuie să găsească servicii educaționale suplimentare în afara mediului școlar; gimnaziul seral și școlile secundare superioare profesionale ajută elevii la locul de muncă, pe cei care frecventează cursurile și formarea profesională inițială, pe cei care nu doresc să continue studiile generale.

ITALIA

Părăsirea timpurie a școlii rămâne în mare parte determinată de mediul familial și în Italia. Se observă că sistemul școlar nu reușește să inverseze această tendință și să ofere mai multe oportunități elevilor din familii cu venituri mai mici sau din mediul educațional mai scăzut⁹.

Din cauza disparității economice dintre nordul și sudul Italiei, diferențele regionale în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii pot fi parțial explicate prin diferitele situații socio-economice. Cele mai mari rate de abandon școlar sunt înregistrate în unele dintre regiunile cel mai puțin dezvoltate, în principal în partea de sud a Italiei și pe cele două insule mari. În paralel, rate semnificative de ESL sunt prezente și în districtele metropolitane defavorizate, unde există o concentrare de comunități de imigranți.

⁹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)

Ca și în cazul altor state membre europene, în Italia cauzele individuale ale părăsirii timpurii a școlii pot cuprinde atât motivații externe, cât și subiective. Pe de o parte, motivele externe ale abandonării educației pot include, printre altele, bolile, sărăcia, abuzul de droguri și situațiile familiale dificile. Pe de altă parte, factorii subiectivi pot include atitudini personale, sugestii din partea familiei, sfaturi educaționale din gimnaziu și influența prietenilor.

La nivel individual, diferențele de gen fac parte, de asemenea, din caracteristicile părăsirii timpurii a școlii. În Italia, acest fenomen este mai frecvent la bărbați, care tind să abandoneze mai devreme studiile comparativ cu persoanele de sex feminin. Se raportează că, percepția „bărbatului” ca susținător de familie are încă o importanță semnificativă și poate determina studenții de sex masculin să părăsească studiile pentru a susține economic familia.

În Italia, o provocare cheie la nivel de sistem și un motor al ESL, este faptul că instituțiile de învățământ sunt adesea incapabile să răspundă nevoilor elevilor care riscă să abandoneze școala de timpuriu. Cadrele didactice nu sunt susținute de autorități sau de școli atunci când intervin/ sau doresc să intervină pentru a inversa procesul de dezangajare a elevilor care și-au pierdut motivația și dorința de a-și continua școala.

De asemenea, diferența geografică în ceea ce privește dezvoltarea economică determină diferiți factori activi piața muncii. Astfel, regiunile sudice înregistrează cele mai grave niveluri de părăsire timpurie a școlii cauzate mai ales de dificultățile sociale și financiare. Dimpotrivă, în unele regiuni din nord, cum ar fi Lombardia, o rată semnificativă a părăsirii timpurii a școlii poate fi explicată prin intrarea pe piața muncii, deoarece industriile caută și muncitori necalificați.

Fenomenul părăsirii timpurii a școlii este adesea considerat în contextul mai larg al „dezangajării școlare”. Se face distincție între elevii care abandonează școala la jumătatea anului (abandon) și elevii care părăsesc școala prematur sau nu frecventează școala în mod regulat, cum ar fi absențe numeroase sau au note școlare scăzute (dispersie). Se vorbește de o neîncredere progresivă în sistemul educațional și în educație în general. Se constată o scădere a valorii acordate calificărilor formale, a informațiilor de fond și a abilităților învățate, precum și a percepției rolului profesorilor. Acest lucru creează convingerea că progresul în educație ar putea să nu merite efortul, deoarece nu este necesar în viață. În contextul italian, acest lucru se reflectă și în numărul redus de studenți care obțin diplome de învățământ terțiar. În plus, se raportează că și mass-media a jucat un rol în alimentarea acestui sentiment de neîncredere, descriind școlile ca pe un serviciu degradat.

Italia nu are o politică națională cuprinzătoare de abordare a abandonului școlar timpuriu. Cu toate acestea, unele măsuri au fost introduse înainte de 2011, cum ar fi învățământul obligatoriu prelungit până la vârsta de 16 ani, învățământul secundar VET ca parte integrantă a învățământului obligatoriu și crearea unui registru al elevilor, care însă nu este încă pe deplin funcțional. Lipsa unor acțiuni ulterioare poate avea legătură cu criza economică, care a lovit Europa și a făcut ravagii până în 2011.

Unele măsuri introduse recent și care ar putea avea un impact viitor asupra ESL sunt incluse în „[Legea școlii bune](#)” nr.107/2015, care face obligatorie din anul universitar 2017/2018 integrarea experiențelor de alternanță școală-muncă în învățământul obligatoriu și un Sistem național de evaluare a școlilor. S-a evidențiat modul în care acțiunile la nivel local și ale organizațiilor sau asociațiilor neguvernamentale au jucat un rol important în abordarea ESL. Unele inițiative de bază includ Fuoriclasse de Salvați Copiii Italia și Angelli Youth Foundation, precum și proiectele realizate de Maestri di Strada, o organizație non-profit.

LITUANIA

Cei care au părăsit timpuriu școala (educație și formare) în grupa de vârstă 18-24 de ani au reprezentat 5,30% în 2021 (EUROSTAT). Rata de părăsire timpurie a școlii în Lituania rămâne una dintre cele mai scăzute din UE și este în continuare în scădere. Din punct de vedere istoric, cei care părăsesc timpuriu educația și formarea, grupa de vârstă 18-24 de ani, au atins un nivel record de 8,80% în decembrie 2006 și un minim record de 4 % în decembrie 2019. Astfel, Lituania nu are nevoie de o strategie cuprinzătoare pentru a aborda părăsirea timpurie. Cu toate acestea, Strategia Națională de Educație 2013–2022 a stabilit un obiectiv național de menținere a ratei ELET sub 8% până în 2022. Există o diferență de gen - rata ELET este mai mare pentru bărbați decât pentru femei (una dintre cele mai scăzute din NE)¹⁰.

Părăsirea timpurie nu este definită oficial, dar sunt folosite concepte similare. Conceptul de părăsire timpurie a școlii corespunde unui indicator Eurostat clar definit. Pot fi găsiți și termeni echivalenți: cei care părăsesc timpuriu școala sau sistemele de învățământ/educație. Poate cel mai comun concept este abandonul școlar, ceea ce înseamnă părăsirea școlii din diverse motive.

Termenul abandon școlar se poate referi la diferite modalități de părăsire a școlii: neprezentare/absenteism, retragere voluntară, exmatriculare de la școală; persoanele care au abandonat sistemul de educație continuă - copii și adulți care au părăsit școala, dar nu au obținut studiile de bază sau de liceu, precum și elevii și studenții care au abandonat instituțiile de formare profesională, instituțiile științifice și de studiu și fără obținerea calificărilor necesare pentru a intra pe piața muncii. Acest concept nu are legătură cu grupele de vârstă.

Abandonul școlar, de obicei, se calculează prin compararea numărului de elevi/studenți la începutul anului școlar/universitar și a numărului de elevi/studenți care au absolvit anul respectiv, clasa, programul sau școala. Conform evidenței copiilor care locuiesc pe teritoriul unei municipalități, „copilul needucat” (în sensul formativ) este un copil sub vârsta de 16 ani care nu este înscris în Registrul studenților/elevilor, al cărui loc declarat de reședință este în municipalitatea relevantă, sau un copil înscris pe lista persoanelor fără

¹⁰ [Education and Training](#)

domiciliu corespunzător municipiului în care se află. Copiii care nu învață sunt cei care nu sunt înregistrați în niciuna dintre bazele de date ale studenților sau înregistrați într-o bază de date, mai mult de o lună, fără un motiv întemeiat pentru a studia în cadrul programelor de învățământ obligatoriu. Cei care au început programe VET, dar nu au absolvit cu o calificare, sunt considerați ca abandonând VET.

Lituania a dezvoltat politici pentru a aborda provocările ELET. Începând cu anul 2005, Legea Educației a atribuit municipalităților responsabilități pentru a avea o rețea optimă de școli. Acest lucru a necesitat elaborarea și acordul planurilor inițiale în toate cele 60 de municipalități și a avut ca rezultat o reorganizare considerabilă a rețelei școlare, numărul total de școli municipale scăzând de la 1.429 la 1.107 între 2005 și 2015. Transportul de la domiciliu la școală a fost recunoscut ca fiind parte integrantă a programului de reformă, cu achiziționarea a aproape 700 de autobuze între 2000 și 2014. Aceasta a avut ca scop nu doar o mai bună alocare a resurselor, ci și creșterea calității predării, ceea ce are ca rezultat o mai bună motivare a elevilor de a merge la școală.

Principalele măsuri și politici legate de părăsirea timpurie sunt: creșterea numărului de copii în educația și îngrijirea timpurie a copilăriei (ECEC) începând cu vârsta de 4 ani, posibila participare obligatorie la ECEC pentru copiii aflați în situații de risc social, asigurarea ECEC de calitate prin „Dezvoltarea proiect pentru grădiniță și educație preșcolară (2012-2015) (Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra). Acest proiect este completat de Programul „Promovarea Coeziunii” , care a vizat:

- a) investiția în învățământul preșcolar prin actualizarea curriculumului și îmbunătățirea condițiilor școlare și
- b) crearea de șanse egale pentru copiii mici din mediul rural prin crearea de „centre universale multifuncționale în zonele rurale” (Universalių daugiafunkcinių centrų kaimo vietovėse steigimas) pentru serviciile educaționale și sociale din împrejurimi;

Lituania a dezvoltat sisteme de avertizare timpurie pentru a identifica și a răspunde la semnele timpurii ale ELET. Elevii care, timp de peste o lună, lipsesc la mai mult de jumătate din lecțiile prevăzute de programa obligatorie sunt înscriși în „Sistemul național de informare privind absenteismul copiilor și absenteismul elevilor”. Aceste date sunt ulterior transmise sistemelor informaționale ale altor agenții, cum ar fi asistență socială, afaceri interne sau asistență medicală. A fost introdus și un jurnal școlar electronic pentru școlile de învățământ general și de formare profesională care permite părinților să vadă informații despre realizările și progresele recente ale copiilor lor, să comunice direct cu profesorii și să participe la forumuri pe diverse probleme. Unele agende electronice permit școlilor să trimită un SMS sau un e-mail pentru a informa părinții dacă elevul lipsește de la școală sau întârzie.

O altă măsură sunt școlile de tineret pentru elevii cu vârsta cuprinsă între 12-16 ani, cărora le lipsește atât motivația de a învăța, cât și abilitățile sociale și care se confruntă cu dificultăți de învățare. Aceștia sunt angajați în activități practice legate de programa de învățământ de bază și, în același timp, beneficiază de reabilitare socială.

Casele de tineret sunt destinate elevilor cu vârsta cuprinsă între 12 și 17 ani care au urmat un curs de tratament și reabilitare pentru dependența de substanțe psihotrope și alcool, precum și pentru cei care au tulburări de comportament și de dezvoltare emoțională și au nevoie să-și îmbunătățească bunăstarea mentală și motivația pentru învățare legată de curriculumul educației de bază.

Măsuri care sunt, de asemenea, în vigoare:

- 1) sprijinirea elevilor cu performanțe slabe prin planuri individuale de învățare și asistență educațională pentru elevii cu cerințe educaționale speciale;
- 2) oferirea de sprijin lingvistic pentru copiii cu o altă limbă maternă. Predarea în limbile minorităților etnice este oferită și în unele școli;
- 3) stabilirea unei proceduri de identificare a grupurilor cu risc de plecare timpurie cu
 - a) participarea primărilor, a personalului școlii, a părinților și, dacă este necesar, a Comisiei pentru Protecția Copilului;
- 4) dezvoltarea „Sistemului național de informații privind absenteismul copiilor și absenteismul elevilor” (Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinė sistema) ca sistem de avertizare timpurie pentru elevii cu risc de părăsire timpurie;
- 5) crearea de rețele cu părinții și alți actori din afara școlii prin proiecte precum „Familie armonică și comunitate școlară durabilă – Viitorul Lituaniei” (Darni šeima ir tvari mokyklos bendruomenė – Lietuvos ateitis) pentru a promova implicarea activă a părinților în activitățile educaționale;
- 6) identificarea abandonului școlar și sprijinirea pentru a reintra în învățământ la așa-numitele „Școli pentru Tineret” (jaunimo mokyklos), care oferă școlarizare de unul sau doi ani pentru elevii cu motivație de învățare sau probleme sociale. Cursul poate duce la reintrarea în educația și formarea generală;
- 7) proiectul „Trust Yourself” (Pasitikėk savimi), care urmărește creșterea motivației elevilor de a reveni la educație sau la angajare. Grupurile țintă sunt persoanele cu vârsta cuprinsă între 16-25 de ani, care nu au nicio calificare, nu lucrează sau învață și nu participă pe piața activă a muncii.

Persoanele sub 21 de ani sunt incluse și ele în procesul de educație prin programe de genul „Înapoi la școală!” (acolo unde este necesar); autoritatea responsabilă pentru dezvoltarea și implementarea proiectului respectiv este Serviciul Lituanian de Ocupare a Forței de Muncă din Ministerul Securității Sociale și Muncii. Sunt implicate și alte organisme, cum ar fi Departamentul pentru Tineret, 10 servicii publice regionale de ocupare a forței de muncă și 11 ONG-uri.

Măsurile specifice pentru grupurile expuse riscului sunt concentrate pe studenții din medii dezavantajate social, imigranți și minoritari/romi. Scopul său este de a promova participarea romilor în societate, de a reduce excluziunea socială, de a crește gradul de conștientizare a comunității de romi și de a face societatea mai tolerantă față de romii și cultura lor.

Profesorii VET primesc instruire despre cum să lucreze cu potențialii care părăsesc timpuriu. Majoritatea furnizorilor de VET au dezvoltat sisteme de urmărire a prezenței studenților și planuri de acțiune pentru a îmbunătăți prezența. Din 2011, majoritatea furnizorilor de VET au înființat comisii pentru protecția copilului (vaiko gerovės komisija), care implică pedagogii sociali să lucreze cu potențialii care abandonează școala, familiile lor și profesorii pentru a reduce părăsirea timpurie.

Alte măsuri includ proiecte care urmăresc reducerea ELET prin îmbunătățirea tranziției între învățământul general și diferite tipuri de parcurs profesionale sau între diferite tipuri de programe profesionale. De exemplu, un proiect denumit „Educația alternativă în sistemul educațional” a avut ca scop identificarea persoanelor care au părăsit educația și formarea devreme și să îi ajute să reintre în sistem. Acest proiect a urmărit, de asemenea, crearea condițiilor care să faciliteze dobândirea învățământului de bază pentru mai mulți elevi, precum și creșterea numărului de elevi care își continuă studiile sau formarea după învățământul secundar. Un alt proiect „Oferirea de posibilități mai largi de alegere a unei căi de învățare pentru elevii cu vârsta între 14 și 19 ani (și are în vedere): diferențierea și individualizarea mai profundă a învățării pentru asigurarea calității educației cerute de lumea modernă a muncii”. Aceste proiecte au urmărit să ofere posibilități mai largi studenților cu vârste cuprinse între 14-19 ani prin individualizarea și diferențierea curriculum-ului, creșterea atractivității acestuia și adaptarea acestuia la nevoile pieței muncii pentru dezvoltarea competențelor profesionale.

Lituania are politici și măsuri pentru consolidarea experienței de învățare prin furnizarea de activități extra curriculare. De asemenea, s-a raportat că, aceste măsuri au avut un impact pozitiv asupra reducerii numărului de studenți care părăsesc educația și formarea timpurie. În Lituania, inițiativele de combatere a părăsirii timpurii permit școlilor să pună în aplicare activități și programe care să răspundă nevoilor actuale ale elevilor, cum ar fi programe de educație culturală, artistică, de mediu și de sănătate, educație interculturală etc.

Domeniile de politici de ocupare a forței de muncă, tineret, afaceri sociale, familie, justiție, sănătate și locuințe sunt implicate în cooperarea privind părăsirea timpurie, dar mecanismele de cooperare nu sunt încă stabilite. Parteneriatele multi-agenții la nivel local/instituțional implică directori de școală, profesori, specialiști în orientare, psihologi, asistenți sociali, terapeuți, precum și specialiști în vorbire și limbaj. Școlile sunt obligate legal să aibă o comisie de bunăstare a copilului școlar, în care cooperarea fiecărui specialist este reglementată prin lege; cu toate acestea, mecanisme specifice de cooperare între diferitele domenii de politică nu au fost încă stabilite.

POLONIA

Polonia are una dintre cele mai scăzute rate ale abandonului școlar timpuriu din Uniunea Europeană. Din 2006 procentul de abandon școlar timpuriu nu a depășit 5,7% și din 2012 se observă o scădere constantă a numărului celor care abandonează școala timpuriu (5% în 2017). Ținta națională pentru Polonia care urma să fie atinsă în 2020 era de 4,5%¹¹, însă conform Eurostat era [peste 5% în 2022](#).

Rata ESL considerabil scăzută, este atribuită și unor factori specifici. Un factor determinant este faptul că, la nivel național, există o apreciere ridicată a societății pentru calificările oferite de educația formală. Acest lucru poate fi considerat o moștenire a istoriei precedente a țării (se considera că e nevoie de educație pentru a ajunge în posturi mai înalte și mai prestigioase; în plus, rata șomajului relativ ridicată face ca majoritatea părinților polonezi să considere că, copiii lor nu vor avea șanse suficient de bune pe piața muncii fără a fi cât mai educați posibil; în plus, prestațiile de șomaj, în medie, sunt insignifiante, ceea ce încurajează elevii/studentii să rămână în învățământ mai mult timp¹²).

În legislația poloneză nu există un cadru normativ sau un document strategic dedicat special / exclusiv dedicat problemei abandonului școlar timpuriu, însă această problemă este abordată în Strategia de dezvoltare a capitalului uman 2030 ([Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030](#)), precum și în Strategia de învățare pe tot parcursul vieții (Perspektywa uczenia. się przez całe życie), deoarece prevenirea părăsirii timpurii a școlii necesită acțiuni coordonate în mai multe domenii: educație, politică socială, economie și sănătate.

În ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, Strategia de Dezvoltare a Capitalului Uman enumeră trei obiective principale:

- prevenirea părăsirii timpurii a școlii din copilărie;
- identificarea timpurie a tinerilor expuși riscului de părăsire timpurie a școlii;
- sprijinirea celor care abandonează timpuriu școala și acordarea de asistență adecvată.

Strategia enumeră, de asemenea, principalele amenințări care pot contribui la părăsirea timpurie a școlii, cum ar fi, de exemplu:

- sprijin insuficient pentru tineri în primele etape ale educației, combinat cu lipsa de cooperare între școală și părinți;
- situația dificilă a familiilor cu mai mulți copii;
- educația și formarea care nu sprijină suficient dezvoltarea competențelor cheie necesare vieții sociale și profesionale;
- angajatorii sunt insuficient implicați în procesul de învățare formală;
- stima și popularitatea educației și formării profesionale scăzute;

¹¹ [Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)

¹² [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)

- potențialul pierdut al tinerei generații (în special în domeniul antreprenorialului pentru tineret);
- nivel insuficient de angajare a tinerilor cu dizabilități (cauzat de obstacole în accesul la educație, formare și măsuri de sprijin).

Strategia de dezvoltare a capitalului uman 2030 (Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030) propune următoarele măsuri în ceea ce privește sistemul de educație formală:

- mai mult accent pe dobândirea de competențe cheie în sistemul de învățământ formal;
- sprijinirea dezvoltării competențelor și abilităților digitale;
- modernizarea sistemului de examene externe în vederea adaptării acestora la noul curriculum;
- oferirea unei abordări mai individuale în predare, în special în predarea elevilor și studenților extraordinar de dotați;
- dezvoltarea și promovarea educației și formării profesionale;
- crearea noului model de formare a cadrelor didactice;
- creșterea prestigiului profesiilor didactice, sporirea eficienței cadrelor didactice și furnizarea de măsuri pentru menținerea celor mai buni profesori;
- introducerea unui nou sistem de sprijin al școlilor și a sistemului de calitate a predării.

În ceea ce privește educația non-formală se au în vedere:

- cooperarea sporită între școli, părinți și partenerii sociali;
- dezvoltarea orelor extra curriculare;
- o mai bună adaptare a educației și formării profesionale la nevoile pieței muncii;
- o mai bună pregătire a profesorilor;
- promovarea învățării adulților și a învățării la locul de muncă;
- dezvoltarea unui sistem național de validare a calificărilor și competențelor (coerent cu ECVET și ECTS);
- sprijinirea utilizării instrumentelor digitale în educație și formare;
- sprijin pentru politica educațională bazată pe dovezi;
- promovarea antreprenorialului în rândul tinerilor;

Strategiile regionale sunt elaborate de autoritățile locale. Principalul instrument de monitorizare a fenomenului de părăsire timpurie a școlii în Polonia este sistemul informațional educațional ([System Informacji Oświatowej](#)).

SLOVACIA

În Slovacia, la nivel individual, indicatorii sunt, de asemenea, similari altor țări din UE. Se consideră că, contextul socio-economic și cel familial sunt factori care influențează mult performanța elevului. Acest lucru este evident mai ales în contextul minorităților etnice care trăiesc în condiții defavorizate și în dificultăți financiare. În ceea ce privește părăsirea învățământului VET, performanță scăzută (deseori din cauza lipsei de interes) arată și un sprijin limitat din partea familiei; iar lipsa de cooperare între școală și familie sunt principalele motive pentru părăsirea formării profesionale¹³.

Slovacia este caracterizată de niveluri inegale de ESL între zonele rurale și urbane. În Slovacia, de exemplu, zonele rurale sunt mai afectate de fenomen (10,9% în 2017) în comparație cu orașele (4,0%). În plus, rata ESL în orașe și suburbii a crescut puternic în ultimii șapte ani, de la 4,3% în 2011 la 9,3% în 2017.

În ceea ce privește situația de gen: persoanele de sex feminin care părăsesc școala devreme depășesc sensibil persoanele de sex masculin - 10,3% femei comparativ cu 8,5% bărbați, conform datelor din 2017. Se presupune că, acest lucru este legat de întemeierea unei familii și de sarcinile timpurii, în special în comunitățile de romi.

La nivel de sistem, Slovacia formează prezintă un alt aspect interesant. Ratele de părăsire timpurie a școlii par a fi influențate de segregarea informală a școlilor din țară. Copiii de etnie slovacă sunt adesea transferați de către părinți în școli cu un nivel mai scăzut de copii romi; și în al doilea rând, o mare parte a copiilor romi sunt înscriși în școli cu nevoi speciale, spre deosebire de omologul etnic slovac. Supra-reprezentarea în clasele cu standarde de învățare mai scăzute îngreunează posibilitatea copiilor romi de a finaliza studiile școlare și de a găsi un loc de muncă pe piața muncii. Întotdeauna la nivel instituțional, școlile primare (competente pentru predarea învățământului primar și gimnazial, care durează 4, respectiv 5 ani) s-ar putea să nu ofere clasa a IX-a sau să deschidă clasa a IX-a dacă nu există un număr suficient de elevi cu note de trecere. Acest lucru îi obligă pe elevi să călătorească la o altă școală pentru a finaliza studiile secundare inferioare, ceea ce poate duce la „pierderea de elevi”, în special din minoritatea romă. Un alt aspect important atunci când ne uităm la sistemul de învățământ slovac este salariul scăzut al profesorilor, care a făcut obiectul mai multor măsuri recente.

Slovacia oferă un caz interesant și în sensul în care, în trecut, a avut un nivel scăzut de părăsire timpurie a școlii, întotdeauna sub media europeană. Motivele pentru care rata abandonului școlar timpuriu nu este la fel de pronunțată pot fi explicate printr-o valoare tradițională ridicată a educației în societate. În timp ce literatura de specialitate nu oferă o argumentație detaliată pentru acest aspect, se observă că, după căderea regimului comunist, „una dintre cele mai semnificative schimbări a fost conștientizarea și disponibilitatea de a urma școala și de a obține o diplomă universitară.” În paralel, motivul pentru ratele distorsionate ESL constă în faptul că datele statistice din Slovacia fac obiectul

¹³ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)

unei interdicții de a colecta date pe baza etniei și rasei. Prin urmare, datele nu reflectă situația defavorizată a etnicilor romi.

La nivel de sistem măsurile preventive din Slovacia includ strategia de acordare a unor „burse de motivare”. S-a constatat că acest lucru îmbunătățește prezența și rezultatele elevilor. Directorii școlilor au construit acordarea de burse în funcție de condiții precum frecvența la școală și îndeplinirea sarcinilor de studiu. În urma introducerii acestei burse, s-a înregistrat o îmbunătățire a frecvenței școlare din partea elevilor care primesc burse, ceea ce a dus adesea la o performanță mai bună la școală. Au fost stabilite și burse destinate în mod special studenților din minoritatea romă pentru a promova educația la nivel secundar superior și universitar.

În februarie 2018, a fost actualizat Planul de acțiune pentru Strategia Republicii Slovace pentru integrarea romilor până în anul 2020. Scopul său principal în domeniul educației este reducerea diferențelor dintre nivelul de educație al comunității de romi și media populației prin îmbunătățirea educației copiilor din comunitățile de romi marginalizate. Printre altele, guvernul și-a stabilit obiectivul de a oferi educație „A doua șansă” celor care părăsesc timpuriu școala. Procedând astfel, Slovacia vizează unele dintre principalele sale probleme sociale, dintre care unele par să acționeze, de asemenea, ca stimulente pentru ESL în țară.

SPANIA

Prima dintre inițiativele naționale privind părăsirea timpurie a școlii (ELET) se numără Legea organică 8/2013, din 9 decembrie, pentru îmbunătățirea calității educației (LOMCE) ([Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa](#) din, LOMCE), în care introduce noua Formare profesională de bază, al cărei prim an de aplicare a fost anul școlar 2014-2015. FP de bază a fost concepută ca o modalitate alternativă pentru ca elevii de liceu să fie eligibili pentru un învățământ mediu. În scopul realizării unei mai bune integrări a tineretului în sistemul de învățământ, Guvernul a promulgat, în anul 2015, un Decret Regal pentru ca acei elevi care în anii școlari 2015-2016 și 2016-2017 obțin diplomă de FP de bază să dobândească gradul. de CSE (Educación Secundaria Obligatoria (ESO) fără a fi necesară promovarea testului extern¹⁴.

Pentru a conveni cu agenții de formare și instituții un program specific de acțiuni, se derulează Planul de Reducere a ELET (Plan para la Reducción del AET), în perioada 2014-2020. Planul își propune să răspundă unuia dintre obiectivele strategice stabilite în [Cadru Strategic-Educație și Formare 2020](#). Planul stabilește liniile strategice prioritare în care ar trebui să se concentreze planurile teritoriale de acțiune și instituțiile participante, fie integral, fie parțial.

¹⁴ [Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)

Planul de reducere a ELET se concentrează pe tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani, iar măsurile realizate în cadrul acestui program, și mai recent în cadrul LOMCE - [Ley Orgánica 8/2013, del 9 diciembre, per il miglioramento della qualità educativa](#) pot fi clasificate ca fiind de prevenire, intervenție și de compensare. Dar „acest program nu acoperă toate activitățile și toate formele de colaborare dintre minister și Regiunile Autonome în acest domeniu și are, de asemenea, un mecanism de evaluare pentru a evalua succesul strategiei urmate” (Raport Eurydice, 2014:53).

Cu toate acestea, din moment ce o nouă lege a educației a fost aprobată în noiembrie 2020, respectiv LOMLOE ([Ley de Orgánica de Mejora de la LOE](#)), este foarte probabil ca unele probleme legate de ELET în Spania să comporte anumite schimbări. De exemplu, această lege elimină materiile optative în CSE, astfel încât toți elevii studiază aceleași conținuturi până la 16 ani, unificând nivelul național al liceenilor și amânând alegeri importante de carieră ireversibile până la maturizare.

Programul Național de Reforme din Spania 2019 (Programa Nacional de Reformas de España 2019, PNR) stabilește în Obiectivul său 4 privind educația, acțiuni îndreptate spre reducerea AET. Principalele măsuri introduse în PNR sunt, pe lângă Planul menționat mai sus, implantarea treptată a Legii Învățământului în diferitele etape ale sistemului de învățământ, precum și Decretul Regal 293/2016 din 15 iulie, prin care se stabilesc pragurile de venit și patrimoniu familial și sumele burselor și ajutoarelor pentru studii pentru anul universitar 2019-2020 ([Real Decreto 430/2019, de 12 de julio](#)).

La rândul său, Proiectul de Sprijin Educațional (Proyecto Apoyo Educativo), al Centrului Național de Inovare și Cercetare Educațională (Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa, CNIIE), coordonează atenția educațională specială pentru acei elevi care prezintă nevoi educaționale speciale, astfel încât pot realiza dezvoltarea maximă posibilă a capacităților personale și, în orice caz, a Obiectivelor stabilite în general pentru toți elevii. Aceste nevoi pot fi dificultăți specifice de învățare, capacități intelectuale ridicate, intrare târzie în sistemul de învățământ sau condiții personale.

Dezvoltarea Legii Învățământului LOMCE a condus la introducerea, începând cu anul universitar 2017-2018, a implantării noilor itinerarii ale anilor III și IV din învățământul gimnazial obligatoriu, ceea ce presupune desfășurarea mai multor discipline; O măsură care contribuie la reducerea și prevenirea ELET, prin reducerea numărului de elevi pe cadru didactic și permițând un stil de predare mai personalizat care reușește să reducă numărul elevilor care repetă un an, una dintre problemele care duc la ELET. Regiunile Autonome își dezvoltă propriile planuri de acțiune în domeniul ELET și sunt deosebit de active în sprijinirea măsurilor guvernamentale în domeniul ELET. La rândul lor, acele regiuni autonome care au înregistrat progrese mai mari în lupta împotriva ELET sunt cele în care s-a realizat o mai mare implementare a Programelor de calificare profesională inițială (IPPP) (Programele de calificare profesională inițială (PCPI), precursori ale principiilor de bază. VT.

Programele de tip *a doua șansă* sunt incluse în Planul de implementare a garanției pentru tineret în Spania ([Plan de Implantación de la Garantía Juvenil en España](#)), integrat în Strategia de antreprenoriat și angajare pentru tineri (Estrategia de Emprendimiento y Empleo Joven). Acestea sunt destinate tinerilor între 16-25 de ani cu dificultăți deosebite în accesarea pieței muncii ca urmare a părăsirii timpurii a studiilor și se inserează printre măsurile care vizează îmbunătățirea inserției profesionale în cadrul Planului menționat anterior. În martie 2016, a fost creată Asociația Spaniolă a școlilor A doua șansă (E2O) (Asociación Española de Escuelas de Segunda Oportunidad (e2o), care reunește principalele școli A doua șansă prin fundațiile lor pentru a coordona eforturile și a împărtăși experiențe.

În ceea ce privește măsurile de prevenire a ELET prin educație informală și non-formală, raportul Eurydice (2014:60) precizează că elevii spanioli primesc sprijin educațional în afara clasei de la membrii personalului didactic, stimulând învățarea și performanța școlară, îmbunătățind astfel integrarea socială a elevilor. Cu toate acestea, măsuri atât de concrete ca acestea nu au fost implementate de autoritățile de nivel superior, deoarece funcțiile sale sunt mai generale, pentru a încadra sistemul de învățământ. De altfel, acțiuni specifice au fost întreprinse de entități subnaționale și locale, acestea având și competențe educaționale de prevenire a ELET, precum „monitorizarea îndeplinirii învățământului obligatoriu” (art. 25.2n din Legea 7/1985), în cazul organelor locale.

Proiectele de la nivel sub-național:

- Castilla La-Mancha – Plan pentru succesul educațional și prevenirea ELET ([Plan de Éxito Educativo y Prevención del Abandono Escolar Temprano](#)): Acest plan regional va fi compus din 6 planuri diferite pentru abordarea ELET, care au început progresiv din noiembrie 2018. Bugetul inițial a fost de 14 milioane, 4 acordate de Ministerul Educației și Formării Profesionale prin Fondurile de Compensare Interregionale, iar celelalte 10 vor fi sponsorizate de Fondul Social European (FSE). Unul dintre cele șase programe diferite, Participa-S, abordează problema părăsirii timpurii prin educație non-formală și informală. Acesta finanțează Asociațiile Mamelor și Părinților Studenților (AMPAS), consiliile locale și alte ONG-uri pentru a consolida competențele de bază și abilitățile lingvistice ale elevilor în afara orelor de școală. Mai mult, programul Actualiza-T care va lucra la educație din alt punct de vedere, deoarece va educa în continuare profesorii din diferite centre pentru prevenirea ELET.
- Catalonia – Programul „Noi Oportunități” ([Programa „Nuevas Oportunidades”](#)): Acest program se adresează tinerilor, de la 16 ani la 24 de ani, care nu dețin nicio diplomă. Programul oferă un program flexibil pentru tinerii care doresc să intre pe piața muncii sau doresc o formare în competențe de bază și transversale. Rezultatele Nuevas Oportunidades în anii 2015-2017 au fost foarte pozitive, 263 de tineri și-au găsit un loc de muncă și 861 s-au întors în sistemul de învățământ, din cei aproape 3.000 de participanți.

- Regiunea Murcia – Strategia pentru succesul educațional 2020 ([Estrategia para el Éxito Educativo. Objetivo 2020](#)): Această strategie își propune să abordeze ELET și absenteismul școlar prin implementarea a peste 50 de măsuri în toate ciclurile de învățământ obligatoriu (ISCED 0-2). Măsurile de intervenție oferă educație alternativă și promovarea formării profesionale, precum și acțiuni inovatoare precum tutoratul între egali și crearea de aplicații mobile pentru a oferi o orientare personalizată tinerilor. Prin această strategie, Regiunea Murcia a redus rata ELET cu 4% în 2017.

Coordonarea și monitorizarea intersectorială a intervențiilor ELET

În cadrul Planului de reducere a ELET, Regiunile Autonome informează despre toate activitățile în desfășurare partenerii și responsabili de la nivel central și, împreună cu Ministerul Educației și Formării Profesionale, realizează monitorizarea și evaluarea programului. Conferința Sectorială de Educație (Conferencia Sectorial de Educación) și Grupul de lucru „ET 2020” (Grupo de trabajo español „ET 2020”) sunt responsabile de supravegherea acțiunilor legate de abandonul școlar timpuriu.

SUEDIA

Și în Suedia, între principalii indicatori de evaluare a riscurilor (ESL) la nivel individual se regăsesc: mediul familial al elevului, mediul etno-cultural (dacă este suedez sau non-suedez) precum și mediul socio-economic al familiei. Datele Eurostat arată că există diferențe considerabile între cei născuți în străinătate și elevii nativi (din perspectiva celor care părăsesc timpuriu școala), diferențe sesizabile și între cei din zonele rurale, comparativ cu elevii din mediul urban. Imigranților și nou-veniților, care deseori sunt mai în vârstă și provin din țări cu sisteme școlare mai slabe, le este, prin urmare, dificil să aibă în vedere progresul școlar al propriilor copii. Datele arată că elevii născuți în afara Suediei au o rată de ESL de aproape 16%, în timp ce media națională este puțin sub 8%. În ceea ce privește mediul familial, situația financiară a părinților, precum și mediul lor educațional influențează semnificativ nivelul de participare al copiilor lor¹⁵.

În Suedia, nu există o strategie națională care să vizeze prevenirea părăsirii timpurii din programele învățământului secundar superior. Cu toate acestea, guvernul suedez a stabilit că este de o importanță deosebită ca municipalitățile să fie bine informate cu privire la situația celor care abandonează școala timpurie. În acest sens, a fost inclusă o modificare a Legii Educației privind responsabilitățile municipalităților. Potrivit acestui amendament, de la 1 ianuarie 2015, municipalitățile au fost obligate să țină evidența celor care părăsesc școala (și au vârsta sub 20 de ani) urmărind în special situația celor care au absolvit școala obligatorie, dar nu au absolvit școala gimnazială - cu scopul de a le oferi o programă

¹⁵ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)

personalizată și șansa continuării educației. În prima jumătate a anului 2017, peste 75.000 de tineri au fost înregistrați și considerați eligibili pentru un astfel de sprijin. Din acest grup, majoritatea erau bărbați și o treime este imigranți recent.

În 2015, guvernul suedez a format o comisie dedicată, cu scopul de a promova politici de accesare a pieței muncii în rândul tinerilor (la nivel local). Prin urmare, această măsură se adresează atât factorilor la nivel național, cât și la nivel de. Aceste măsuri se concentrează mai mult pe prevenirea ESL decât pe intervenția imediată. Scopul „*Delegației pentru Ocuparea Forței de Muncă a Tinerilor și Migranților Nou Sosii*” (Dua) este de a promova cooperarea de stat - municipalități și dezvoltarea unor noi forme de cooperare.

Politicile la nivel de sistem din ultimii ani au inclus înființarea proiectului Plug-In. Plug-In este considerat cel mai mare proiect colaborativ din Suedia în prevenirea părăsirii timpurii a școlii la nivelul secundar superior. Asociația suedeză a autorităților locale și a regiunilor (Sveriges Kommuner och Landsting) este coordonatorul central al proiectului. Scopul este acela de a contribui la reducerea ratei ESL în școala secundară superioară și de a determina mai mulți tineri să își finalizeze studiile prin consolidarea conștientizării și cunoașterii problemelor legate de absenteism, contribuind astfel la dezvoltarea de metode și forme de colaborare determinante a unor schimbări pozitive pentru persoane, organizații și sisteme. Proiectul privește nevoile individuale ale elevului, examinând mediul individual al acestuia, mediul școlar precum și alți factori (fiind vorba de o abordare holistică pentru reducerea ESL). Proiectul Plug-In, avea cca 80 de ateliere de metodologie în 47 de municipalități, sprijinind peste 7700 de tineri care au abandonat școala sau erau expuși riscului de a abandona școala secundară. Prima rundă a proiectului a avut loc între 2012 și 2014. Plug-In 2.0, început la începutul trimestrului de toamnă 2015, avea ca țintă aproximativ 3.000 de tineri adulți din aproximativ 40 de municipalități. Inițiativa a primit sprijin din partea Fondului Social European.

Alte inițiative au avut în vedere managementul absenteismului și sistemele de avertizare timpurie pentru studenții cu risc de ESL. Începând cu data de 1 iulie 2018, directorul școlii este cel care are obligația de a examina perioadele repetate și mai lungi de absențe. Scopul examinării cauzelor absenteismului este de a oferi sprijin adecvat elevilor, ajutându-i astfel să-și îndeplinească obiectivele educaționale. În plus, școlile sunt obligate să anunțe municipalitatea în care sunt înregistrați acei elevi cu privire la absența lor repetată sau îndelungată. Apoi, dacă este necesar, municipalitatea în care sunt înregistrați studenții coordonează activitatea în jurul elevilor cu absențe problematice împreună cu alți actori sau părți interesate.

O altă măsură care vizează reintegrarea formativ-educativă este „Inițiativa pentru liceul popular”. *Liceul popular* este un institut de tip a doua șansă pentru cei care nu și-au putut finaliza studiile în sistemul obișnuit de învățământ. Cu o pedagogie specifică și în condiții de flexibilitate, liceul popular educă indivizii pe care alte forme de educație nu au reușit. Acest program oferă tinerilor un curs cu o durată de 3 luni, care are ca scop pregătirea pentru revenirea sau începerea studiilor în învățământul secundar superior. Fiecare liceu popular decide independent ce cursuri să ofere și este liber să-și conceapă propria predare. Sunt oferite cursuri tradiționale și preliminare de liceu, iar ideea este ca educația să se

bazeze pe nevoile, experiența și cunoștințele prețioase ale elevilor. Cu toate acestea, toate cursurile sunt în suedeză, prin urmare, studenții ar trebui să aibă cel puțin un nivel începător de cunoaștere a limbii.

O altă măsură de reintegrare e reprezentată de programele formativ-educative oferite de municipalități pentru adulți (komvux) - studenții care nu au finalizat învățământul primar sau secundar superior, și sunt peste vârsta la care mai pot studia în școala elementară sau în școala secundară superioară, au dreptul să urmeze învățământul oferit de municipalitate adulților (komvux). Programele de învățare sunt flexibile, studenții au posibilitatea de a studia cu normă întreagă, cu fracțiuni de normă sau la distanță. În plus, studenții imigranți care nu au educația elementară absolvită în Suedia și nu au abilități suficiente de limba suedeză pot urma unele cursuri în propria lor limbă maternă.

În pofida faptului că este unul dintre statele UE cu un buget considerabil pentru educație, Suedia cunoaște o ușoară creștere a ratei de părăsire timpurie a școlii (după o considerabilă perioadă de timp în care abandonul a fost redus). Cauzele sunt multiple: decalajele între nativi și non-nativi, mediul economic și creșterea numărului de persoane cu condiții economic relativ precare, trendul demografic etc. Având în vedere fluxul imigranților trebuie luat în considerare faptul că marea majoritate a noilor sosiți au o educație precară (sub standardele Suediei), le lipsește în mare parte motivația pentru a urma alte programe formativ-educative

În același timp, tendințele de părăsire timpurie a școlii de către persoanele cu nevoi speciale de învățare rămân relativ stabile (acest grup special de elevi se confruntă cu dificultăți în a termina studiile secundare superioare la timp). Opiniile experților sugerează că măsurile îndreptate către studenții cu nevoi speciale ar putea reduce rata generală de ESL, deoarece rata ESL a acestui grup rămâne relativ constantă.

BIBLIOGRAFIE

<https://eduscol.education.fr/document/6112/download>
https://www.education.gouv.fr/bo/13/Hebdo14/MENE1306159C.htm?cid_bo=71326
<https://univ-fcomte.hal.science/hal-03448543/>
<https://shs.hal.science/halshs-03347588/>
https://eduscol.education.fr/1613/prise-en-charge-des-jeunes-en-situation-de-decrochage-scolaire?menu_id=2000
<https://drop-in.eu/media/drop-in-io5-fr.pdf>
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/460048/IPOL-CULT_ET\(2011\)460048\(SUM01\)_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/460048/IPOL-CULT_ET(2011)460048(SUM01)_RO.pdf)
<http://fto.ro/altarul-reintregirii/wp-content/uploads/2021/04/2020-3-3.-Vasile-Cretu-23-40-1.pdf>
<https://eduform.snsh.ro/campanie-online/abandonul-scolar>
<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/57023/978-3-030-96454-2.pdf?sequence=1#page=178>
[Strategija CPU eng KON v2.pdf \(uniri.hr\)](#)
https://www.edu.ro/sites/default/files/Exemple_bune_practici_PNRAS_MATE.pdf
https://www.ine.es/ss/Satellite?L=es_ES&c=INESeccion_C&cid=1259925480602&p=%5C&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout¶m1=PYSDetalle¶m3=1259924822888
[Research for CULT Committee - How to tackle early school leaving in the EU \(europa.eu\)](#)
<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/63-preventing-early-leaving-from-education-and-training-elet>
https://www.researchgate.net/publication/340251357_Early_School_Leaving_by_Nationality_in_Contemporary_Greece_Sociological_Interpretations_of_Recent_data_Education_and_Training
[Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)
<https://www.education.gouv.fr/la-lutte-contre-le-decrochage-scolaire-7214>
<https://www.education.gouv.fr/bo/17/Hebdo1/MENH1619205C.htm>
[Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)
[Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU\(2019\)629193_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/629193/IPOL_STU(2019)629193_EN.pdf)
[Preventing early leaving from education and training \(ELET\)](#)